

ESEU DESPRE „ȚARA SFÂNTĂ”

Delia Bodea Jacob

Mi s-a propus să îmi spun gândurile sau măcar o parte din ele legate de „Țara Sfântă” a cărei semnificație este sine qua non legată de existența Ierusalimului. Am privit cu atenție harta lumii și am descoperit-o undeva chiar la mijloc, un punct minuscul, un fel de „Buricul pământului” în care converg toate energiile pământului și a umanității. Desigur nu sunt nici prima nici ultima care a făcut această constatare și nici care îndrăznește să-și exprime în acest mod părerea. S-a scris enorm, s-au făcut și se fac în continuare cercetări, specialiști de renume își aștern pe hârtie concluziile, părerile fiind de multe ori contradictorii, istorici de mare valoare se adresează publicului avizat precum și celui mai puțin informat dar dornic de cunoaștere. Bibliotecile sunt pline de cărți, de asemenea internetul oferă foarte multe posibilități de informare, prin Wikipedia și prin You Tube (recomand cu căldură jurnalul de călătoriei al d-nei Carmen Ion, un ghid turistic foarte bine scris, unul dintre cele mai documentate și mai complete pe care l-am citi vreodată).

Desigur, cele câteva gânduri pe care le aștern eu pe hârtie nu au pretenția de a concura, de a contrazice, nici măcar de a completa ci mai degrabă, pot spune că vin din partea unei persoane care încearcă să înțeleagă și să vadă prin prisma propriei culturi și experiențe acest fenomen istoric și spiritual de excepție, cercetat cu atâta râvnă și pricepere de mari specialiști. Subliniez poziția mea modestă și foarte subiectivă de pe care încerc să exprim sincer opinii și sentimente.

Credința în D-zeu era aerul pe care îl respiram în casa părintească iar tradițiile religioase oaza de lumină și dragoste care mi-a călăuzit primii pași, tatăl meu fiind preot ortodox. În afara cuibului familial, dictatura comunistă cu foarte mult rău dar și cu mult bine îmi picura obiceiuri și deprinderi și poate mă învăluia cu speranțe iluzorii. Nediminuând impactul social creat de profesori, colegi și de prieteni, în mod paradoxal, în România comunistă adeptă a ateismului, totul la un loc, m-a îndepărtat de religie dar m-a îndreptat pe un drum al credinței, al certitudinii, al dragostei uneori unilateral și naiv înțelese, precum și , al conflictelor, al nedumeririlor și al căutărilor neobosite.

Nimic nu este întâmplător. Totul se leagă. Faptul că la treizeci și doi de ani am părăsit meleagurile natale și am hotărât împreună cu soțul să emigrăm cu cei doi copilași ai noștri în Israel, este oarecum predestinat. Pe undeva în cele mai intime unghere ale subconștientului exista dintotdeauna această năzuință. Cunoșteam din copilărie poveștile biblice, aveam de pe atunci nostalgia „Pământului sfânt” a cărei existență era o realitate geografică palpabilă (Orașul Ierusalim , Lacul Genizaret, Muntele Tabor, Nazaret, Deșertul, Marea Moartă,

Marea Roșie existau) Desigur în România acelor vremuri dictatoriale, erau inaccesibile pentru că atunci nu se putea nici măcar visa vreo călătorie în afara Blocului Socialist. Foarte rar mai auzeam totuși despre vreun congres științific în diferite țări necomuniste la care participau câțiva „norocoși”, specialiști în diferite domenii. Aveam treisprezece ani când unei mătuși mai îndepărtate de ale mele, doctoriță pediatră, i s-a îngăduit să facă parte din grupul trimis „afară” (acesta era modul de exprimare) la un Congres Medical care a avut loc la Tel Aviv în Israel. Probabil a avut protecția cuiva sus pus sau pur și simplu a avut noroc. Ne-a povestit ce a vizitat, ce a văzut. M-a fascinat și am simțit deja de atunci, fără să bănuiesc platforma reală, concretă pe care destinul mi-o va făuri, că și eu voi cutreiera cândva acele meleaguri. Da...eram sigură că acest lucru se va întâmpla.

Și iată-mă în anul 1985, într-o noapte foarte friguroasă, într-un taxi care ne transporta pe noi patru, soțul meu, cu mine și cei doi copilași de la aeroport la Centrul de Absorbție din Mevasseret Zion. Aici urma să începem învățarea limbii ebraice și să facem primii pași de adaptare într-o lume complet nouă, de fapt în necunoscut. Ne țineam strâns în brațe băiețelul de doi ani și fetița de un anșor lăsându-ne copleșiți de o spaimă dureroasă care ne paraliza. Curiozitatea debordantă și entuziasmul aventurier cu care am fost înzestrată genetic și care în alte circumstanțe m-ar fi influențat, de data aceasta nu îmi îndulceau angoasa și totuși ...ca prin ceață tresăream de fiecare dată când bornele de kilometraj sau indicatoarele rutiere anunțau apropierea de Ierusalim. Străbăteam un drum, martorul milenar al unor evenimente de o profundă semnificație care au dat umanității cele trei religii monoteiste, subiect de o mare înălțare spirituală dar în același timp și de o dureroasă învrăjbită uneori atât de violentă și de agresivă. În locul drumului colbuit, aveam acum în secolul XX asfalt iar taxiul înlocuia catârul sau măgarul și poate și peisajul era pe ici colo diferit dar drumul era același. Aceeași senzație stranie am avut-o în următoarele săptămâni când în zilele libere ne pierdeam pe străduțele întortocheate ale Ierusalimului Vechi sau când o rudă binevoitoare de a noastră ne a facilitat vizitarea Nazaretului.

Ierusalimul, aflându-se în apropierea Centrului de Absorbție de la Mevasseret Zion unde am locuit cinci luni, a fost în atenția noastră prioritară. Ne-au impresionat zidurile lui de piatră foarte groase și înalte, a căror vechime era evidentă și cu atât mai tulburătoare. Am fost informați că zidurile așa cum se văd astăzi au fost refăcute după Războiul de Șase Zile (1967) război pornit datorită amenințărilor evidente din partea vecinilor arabi, în urma căruia, Ierusalimul a devenit în întregime parte integrantă a Israelului. Au fost scoase la iveală cu ajutorul săpăturilor foarte adânci iar pentru reconstruirea lor s-au folosit aproape fără excepție, blocurile originare de piatră. Am parcurs Via Dolorosa sau drumul Golgotei cum i se mai spune în a cărui capăt tronează Biserica Mormântului. O dată cu greu am reușit să vizităm chiar și interiorul Moscheii El Axa și Domul Stâncii construit pe locul unde se presupune că Mohamed s-a înălțat la cer, aceste obiective fiind mai puțin accesibile, arabii din Ierusalim fiind mai reticenți la vizitatori. Ne-am recules la Zidul Plângerii, singurul rămas în urma distrugerii de către romani în anul 70 DC al celui de al doilea templu. Primul, construit de către regele Solomon în același loc, pe Muntele Moria, cunoscut sub numele de Muntele Templului, locul cel mai sfânt pentru evreii religioși, a fost dărâmat în anul 587 IC de către babiloneni. De fapt zidul rămas în picioare de două milenii, nu aparține templului ci este doar o latură a zidului care îl împrejmuia dar pentru evreii evlavioși actuali constituie locul cel mai sfânt, singurul accesibil din vreme ce acum, Muntele Templului aparține lumii musulmane și a devenit un loc disputat, un punct al discordiei. După sec. VII, perioada de apariție a islamului aici, pe locul celui de al doilea

Templu Evreiesc distrus de romani, au fost înălțate Domul Stâncii și Moscheea El Axa , a treia ca importanță în lumea musulmană, după cea din Mecca și Medina. Cupola imensă aurită a Domului domină de secole peisajul Ierusalimului. Visul fiecărui habotnic evreu este ca o dată, cândva să se poată reconstrui al treilea Templu pe același loc, pe Muntele Templului, devenit după secolul VII inaccesibil. Peșterile din Hebron unde se presupune că s-ar afla mormintele Părinților Monoteismului (Avraam și Sara pentru iudeo- creștini, Ibrahim și Sara pentru musulmani) loc de pelerinaj și rugăciune pentru religioșii evrei precum și pentru cei musulmani, creează de multe ori discordie, ură și conflicte. Faptul că Zidul Plângerii se află la granița cartierului arab în apropierea Marii Moschee constituie de asemenea un inconvenient. Săpături arheologice în această zonă care ar scoate la suprafață alte adevăruri sunt practic interzise. De asemenea eventuala reconstrucție a celui de al Treilea Templu al evreilor, un vis de aproape două milenii neîmplinit, este imposibilă Ierusalimul vechi este împărțit în patru cartiere: Evreiesc, Creștin, Arab și Armean, fiecare cu istoria sa, cu lăcașurile ei de cult și cu prăvălioare și tarabe (de remarcat așa numitul Şuk arăbesc , atât de căutat și admirat de turiști care continuă parcă atmosfera comercială tipic orientală de odinioară) Via Dolorosa parcurge drumul de la Muntele Măslinilor aflat în afara zidurilor și trece prin toate cartierele, pe străduțele înguste ale orașului, Biserica Mormântului, construită pe locul unde se presupune că Isus ar fi fost răstignit și apoi îngropat, constituind punctul final. De remarcat celebra stradă Cardo din cartierul evreiesc, dovada unei vieți intense comerciale din timpuri antice milenare. Obiectivele istorice din Ierusalim dar și din întreg Israelul : orașe antice, medievale, cetăți, ruine de case, de biserici și sinagogi, mozaicuri, obiecte de uz casnic sau de cult, au fost readuse la lumină datorită săpăturilor arheologice și restaurărilor efectuate cu abnegație, profesionalism și desigur cu o uriașă investiție financiară, de către statul Israel.

În continuare, am profitat de fiecare ocazie ca să vizităm cât mai multe obiective religioase, istorice, naturale, încercând să facem cunoștință, să ne familiarizăm și încetul cu încetul să ne apropiem profund sufletește de mediul natural și social în care urma să ni se contopească speranțele. Am început cu tot ce înconjură lacul Genizaret (Numit Kineret în limba ebraică, datorită formei lui puțin alungite, strangulate la mijloc, Kinor însemnând vioară) aflat la aproximativ treizeci de kilometri de Nazaretul natal a lui Isus, flancat de niște munți golași pe care razele generoase ale soarelui îi nuanțează aproape în mov, un spectacol natural inedit. Aici se presupune că Isus și-a racolat ucenicii pescari ; tot pe malul acestui lac, la Capernaum se află ruinele sinagogii unde, copil fiind, a primit învățătură uimindu-și dascălii iar la treisprezece ani, conform tradiției iudaice a sărbătorit Bar Mitzva . În apropiere, pe malul lacului care din cauza dimensiunii este numit în ebraică „Marea Kineret” se găsește un

monument închinat Sfântului Petru. M-a emoționat constatarea că numele fiecărei localități biblice s-a păstrat chiar și în zilele noastre doar că numai ajungând în Israel și învățând limba ebraică, unele au început să aibă un înțeles și pentru mine.

De exemplu Capernaum este de fapt în ebraică, Kfar Nahum, adică satul lui Nahum, Ierusalim, Ierushalaim, Ir Shel Shalom adică orașul păcii, grădinile Ghetsimani de la poalele Muntelui Măslinilor, este de fapt Get Shemen, adică presa de ulei unde populația Ierusalimului își obținea uleiul de măsline, Golgota vine de la cuvântul gulgolet însemnând craniu, adică movila rotundă ca forma unui craniu unde a fost crucificat Isus, Bethlehem, adică Beit Lehem, casa pâinii ... (m-a amuzat să constat că numele Viflaim din colindele românești este de fapt Bethlehem) Am urcat și muntele Tabor, lăsându-mă fermecată de panorama întregii văi, imaginându-mi scena celebrului discurs a lui Isus din Noul Testament. În fiecare loc străbătut de fiorul mistic și istoric menținut în scrierile biblice și religioase, se înalță câte o biserică sau mănăstire, de obicei de dată recentă, construite pe ruinele altora distruse de cuceritori (unele transformate în moschei).

A urmat explorarea regiunilor mai îndepărtate de orașul Haifa unde locuiam, meleaguri deșertice cărora doar când le vezi cu ochii și cu inima, le poți înțelege fascinația. Ne-am plimbat pe plaja Mării Moarte cu apa atât de sărată încât se lipa de piele uleioasă, apoi în apropierea ei am explorat oaza Ein Gedi cu cascada ei renumită, frecvent amintită în psalmii lui David. Am urcat la cetatea Massada, cocoțată pe un munte înalt lipsit total de vegetație, pe o vreme toridă

în care abia se putea respira dar nici un inconvenient nu a putut diminua grandoarea ei și a peisajului care ni se așternea la picioare. Mi-am imaginat viața stresantă a celor refugiați aici și ultimele lor clipe când au hotărât să se sinucidă în masă decât să se lase capturați de armatele romane. După câțiva ani, am reușit să ajungem și la Marea Roșie, care conform mitului din Vechiul Testament, s-a despiciat în două creând un coridor de trecere pentru evreii fugari din Egipt, eveniment celebrat la Pesah (Paște evreiesc), una dintre cele trei mari sărbători religioase iudaice.

Acest pământ trecut de a lungul zbuciumatei sale istorii prin foc și sabie, pământ tulburat de atâtea prăbușiri dar și de incredibile înălțări, a fost pe rând cucerit de cele mai mari imperii : babilonian, asirian, egiptean, persan, grec, bizantin, arab, turc, mandat englez...desigur fără a ignora expedițiile cruciaților, majoritatea fiind consemnate în diferite documente istorice sau confirmate de săpături arheologice, mărturie stând ruinele de cetăți, forturi, palate, majoritatea renovate și întreținute cu un înalt simț al responsabilității.. Am să enumăr doar câteva exemple: situl de la Timna (egiptean), Appolonia (greci) , Ierusalim, Cesareea, Zipori, Beit Shean (romani) situl subteran din Akko (Acre)sau cetatea de la Belvedere și Montfort care au rezistat cel mai bine vremii (cruciați) Situri arheologice care atestă existența milenară a poporului evreu în Țara Sfântă se găsesc la tot pasul. Am să enumăr doar trei : Megiddo , unul dintre primele orașe care au apărut în nordul Canaanului sau cetatea Antonia din Ierusalim , orașul lui David.

Tot pe pământul Israelului a apărut o religie nouă care are deja câteva milioane de adepți în toată lumea, numită Bahai (baha u llah i adică „Gloria lui D-zeu”) după numele pe care fondatorul său Mirza Husayn Ali i l-a dat. Persan de origine , acesta a încercat să unească cele trei mari religii monoteiste ale lumii dar pentru această inițiativă, el împreună cu adepții săi, a suferit multe persecuții, a fost închis mulți ani apoi expulzat. În cele din urmă a fost exilat în Imperiul Turc la Haifa unde a și murit, orașul acesta devenind centrul mondial al acestei religii. Cupola minunatului Mausoleu și splendidele grădini persane construite în onoarea lui, au devenit chiar simbol al Haifei. Acest oraș cu o așezare splendidă, este construit pe muntele Carmel, având la poale un golf cu deschidere până la granița cu Libanul și de pe care, departe în zare, se vede vârful Hermon, înzăpezit, câteva luni pe an. Chiar și Napoleon cu oastea sa, în încercarea lui de cuceritor și-a lăsat amprenta trecerii pe aceste meleaguri. În apropierea orașului Akko mai există și acum movila uriașă pe care soldații lui au ridicat-o într-o noapte în vederea pregătirii pentru o bătălie importantă preconizată.

Din punct de vedere geografic, Israelul, această fâșie minusculă de pe coasta Mării Mediterane, își schimbă peisajul la fiecare sută de kilometri. Este incredibil și impresionant cum din nordul Galileei, verde, plin de râulețe(aici

izvorăște și legendarul Iordan) trecând pe lângă muntele Carmel , unde este aşezată Haifa se ajunge apoi pe platoul întins unde Tel Avivul ultramodern își înalță zgârie norii, după care treci prin munții care te conduc spre Ierusalim iar de aici și până la Marea Moartă continuând spre Marea Roșie, începe deșertul tulburător și fascinant.

Înainte cu o sută de ani, aceste meleaguri erau sterpe, sărace, primitive, lăsate în paragină, la cheremul mlaștinilor și a secetei (aici nu cade picătură de ploaie șase luni pe an) Cum este astăzi Israelul ? O grădină generoasă fermecătoare. Am fost de la bun început impresionată de ceea ce s-a putu face aici în câțiva ani. S-au plantat artificial păduri, spații verzi, s-au construit orașe ultramoderne, autostrăzi, se folosește tehnologie de ultimă oră în toate domeniile etc. Desigur se poate spune că Israelul a fost ajutat masiv financiar...dar oare fără abnegație, pricepere și hărnicie ar fi fost posibilă o asemenea realizare ? Am scris într-un articol precedent despre Japonia, despre celebra floare de cireș cântată de poeți și admirată de turiștii din întreaga lume, sosiți special în această țară în luna aprilie când acești pomi numiți Sakura, înfloresc. Despre tufele uriașe de oleandri și bougainvillea de aici din Israel, care împodobesc tot timpul anului grădinile, străzile, parcurile sau cele plantate de a lungul a zeci de kilometri pe marginea șoselelor într-o explozie multicoloră ,se vorbește puțin dar nu există trecător să nu fie fermecat de atâta frumusețe. Nici despre explozia efemeră de flori care acoperă o dată pe an întreg peisajul deșertic nu se vorbește destul. Și totuși ...O dată pe an deșertul înflorește.

Fiecare trecere violentă și-a lăsat amprenta, fiecare piatră și stâncă dacă ar putea vorbi ar fi martora incontestabilă a multor evenimente sângeroase cu care s-au confruntat locuitorii acestor meleaguri pe de o parte dar și a acelora de o inegalabilă și profundă spiritualitate. Cercetările istorice de specialitate nu oferă deocamdată certitudini legate de TOATE evenimentele biblice , părerile sunt controversate și nu dovedesc veridicitatea TUTUROR miturilor biblice dar fiecare mic pas înainte aduce un plus de explicații raționale de care societatea noastră modernă are atâta nevoie.

Și totuși ...Oare chiar totul se cere explicat rațional, conform cunoașterii noastre limitate? Se vorbește tot mai mult de dimensiuni necunoscute, cercetate de fizica cuantică. Cine știe ce va aduce viitorul ?

Primele vizite la celebrele situri religioase au fost pentru mine într-un fel dezamăgitoare pentru că mi-au înșelat așteptările. La fiecare stație din Via Dolorosa se află o biserică, diferitele ramuri ale creștinismului, luându-se la întrecere. De asemenea în toate orașele creștine amintite în Biblie: Ierusalim, Nazaret, Kfar (înseamnă sat) Cana, Capernaum, Bethlehem, pe Muntele Măslinilor, se înalță biserici, toate de construcție relativ recentă pentru că cele construite în diferite etape istorice pe ruinele precedentelor originare, au fost de a lungul zbuciumatei istorii, distruse. Nimic nu părea real. Parcă trăiam un

vis care mă fascina pe de o parte dar mă și contraria în același timp. Peste tot se vedea amprenta modernismului și a civilizației actuale, peste tot vedeai supermarketuri, autostrăzi, bănci cu bancomate (apropo .. m-au năucit și m-au entuziasmat , era ceva complet nou pentru noi atunci în anul 1985 !) oameni normali de toate culorile și rasele, habotnici și laici deopotrivă. Chiar dacă în interiorul bisericilor sau a monumentelor erau indicate și păstrate resturile unor ruine de ziduri măcinate de patina vremii, o anumită atmosferă prea actuală , prea comercială , diminuea sau chiar distrugea fiorul credibilității. Pe malul Iordanului în apropierea lacului Kineret (Genizaret), se organizează „boteze” pentru turiști Totul mi se părea că primește o tentă superficială, mercantilă, turistică. Și totuși cu timpul sentimentele mi s-au schimbat sau mai bine zis au primit nuanțe spirituale, ignorând impactul de primă impresie mercantilă și prozaică.

Am șezut la umbra unui măslin milenar (măslinul renaște mereu din același trunchi care se usucă și moare) pe Muntele Măslinilor privind de departe Biserica Națiunilor care se ridică la poalele lui și constituie pentru mine un simbol al unității și solidarității întregii lumi creștine. M-am lăsat dusă de visare, am intrat în interiorul meu curățindu-mi cugetul de păreri contradictorii, de judecăți și de incertitudini, reușind să fac abstracție de timpul specific în care trăiesc și am simțit o pace imensă cu un fior aparte de energii. Am avut o experiență asemănătoare fiind într-o dispoziție și deschidere sufletească potrivite și pe malul lacului Kineret sau în grădinile persane din Haifa. Un alt moment emoționant și pozitiv pe care vreau să-l împărtășesc, l-am trăit în Biserica Mormântului , o construcție uriașă care are în incinta ei mai multe altare. Am avut o dată ocazia să ascult în același timp mai de aproape sau mai de departe voci din direcția fiecărui altar, în diferite limbi , celebrând

diferite ritualuri religioase. Probabil că asemenea slujbe religioase concomitente se mai fac uneori de a lungului anului dar pentru mine această experiență a fost unică, de neuitat și dătătoare de speranță.

Aceasta este „Țara Făgăduinței ” în care așa cum scrie în Biblie ar putea curge „miere și lapte” dacă nu ar fi măcinată de războaie, ură și vărsări de sânge nevinovat. De a lungul istoriei, acest „Pământ Sfânt” a fost zbuciumat, chinuit de conflicte și de contradicții și de fapt nu a avut niciodată parte de pace și liniște. Chiar și acum, țara aceasta atât de prosperă pe de o parte, este o rană deschisă care nu pare să aibă prea curând vreo posibilitate reală de vindecare, este o țară în care iubirea, lacrimile, frica, ura precum și rugăciunile fierbinți înălțătoare pline de speranță și încredere se împletesc.

